

Foto: Berit Weigand Berg

Den mangfoldige kirkegård

AF
BERIT WEIGAND BERG
udviklingskonsulent i Kirkefondet

Selv de mindste kirkegårde langt væk fra storbyerne kan komme til at stå i den situation, at der er en familie med migrantbaggrund, der skal tage afsked med og begrave en af deres kære. Selv om det hverken sker hver eller hver

anden dag, kan det være en idé som kirkegård at være på forkant i sådan en situation. I denne artikel vil jeg pege på nogle af de overvejelser, der kan være en fordel at have gjort sig, inden man står i situationen.

Mangfoldighed på kirkegården

Går man en tur på så godt som en hvilken som helst kirkegård, vil man hurtigt få et godt indtryk af, hvor mangfoldige vi som danskere er. Der er dem, der fortrækker de store

gravsteder med perlegrus og bæk, og dem, der gerne vil nøjes med en sten i græsset. Dem, der ligger sammen med resten af familien, og dem, der ligger helt for sig selv. Bliver man fanget af at læse gravstenene, bliver denne mangfoldighed bekræftet. På nogle sten står der blot MOR. På andre får vi måske også en titel, fødsels- og dødsdato og et lille mindeord. Og det fulde navn, som kan variere utroligt meget og dermed fortælle os rigtig meget. Der er dem, der har giftet sig til et efternavn, der ikke ender på ”-sen”, og dem, der har haft det helt fra fødslen. Soldater og flygtninge, der af den ene eller anden grund er endt lige her i Danmark. Mennesker, der kom hertil for at arbejde eller studere og endte med at blive her. Eller som fulgte deres hjerte, og førte dem hertil.

På nogle kirkegårde fylder det mangfoldige mere end på andre kirkegårde. Det kan være, at der hist og her sniger sig

◀ På Vestre Kirkegård i København har man valgt en løsning, hvor det ikke er de enkelte grave, der tilsammen skal skabe helheden, men at det derimod er selve anlægget, der skaber de store linjer på kirkegården. De 4 veje ind til kapellet åbnes med hver sin 9 meter høje stålportal.

grave ind, der ser anderledes ud end flertallet. Det kan være en større sten med et billede på, sten med tekst på andre sprog og måske tilmed også andre bogstaver end dansk. Men det kan også være anderledes udsmykning eller slet ingen udsmykning.

På tur på Vestre Kirkegård

Vestre Kirkegård i København er en af de kirkegårde, hvor mangfoldigheden er meget tydelig. Selv om det er en kommunal kirkegård (men dog på kristen indviet jord), og selv om den københavnske virkelighed ikke er alles virkelighed, har de alligevel en række gode erfaringer, som de gerne deler ud af. Tilbage i juni fik vi lov til at gå rundt på kirkegården med kulturformidler Stine Helweg. Fokus var netop mangfoldigheden, og hvordan Vestre Kirkegård bl.a. griber det an ved at lave særlige afdelinger. Kort fortalt findes der to typer særlige afdelinger. Den ene type er der, hvor et trossamfund køber et større område, som de derefter også står for vedligeholdelsen af. Den model passer godt ind i områder, hvor der er en større koncentration af migranter fra det samme trossamfund. Den anden model er en, der allerede findes på flere kirkegårde. Nemlig den, hvor et trossamfund køber enkelte grave, men i det samme område af kirkegården. Det bliver dermed ikke et eksklusivt område, men et sted, hvor man kan søge hen, hvis man gerne vil ligge sammen med andre fra fx ens kirke. Andre vil have mulighed for at købe grave inden for området, men vil selvfølgelig få både fremvist og fortalt lidt om, hvad det er for et "nabolag" de kommer til at ligge i.

Som lille kirkegård kan det virke lidt som at skyde gråspurve med kanoner at lave den slags afsnit på kirkegården. Men hvis man er kirke et sted, hvor en migrantfamilie køber hus og flytter ind, kan det være rettidig omhu at gøre sig tanken: "Hvad nu hvis..." Hvad nu, hvis de mister et barn, og de gerne vil anlægge et gravsted, der følger de ortodokse traditioner. Kan vi så allerede have haft en lille snak i kirkegårdsudvalget om, hvilke steder det vil passe bedst ind i forhold til vores planer for kirkegårdens udvikling? De ortodokse foretrækker ofte større kistegrave og gerne tæt på selve kirken. Og de nedlægger meget nødt et gravsted, hvis de kan undgå det. Det kan derfor være en god idé at have talt igennem, hvor dette sagtens kan lade sig gøre, og hvor det helst skal undgås, fordi det strider lidt imod de udviklingstanker eller -planer, der er for kirkegården. Hvis det fx er tanken, at området omkring kirken gerne skal friholdes, så det med tiden kan blive til en lille græsplæne, så er det ikke hensigtsmæssig at ligge en ny grav der. Og derfor kan det være en fordel, hvis graveren er forberedt på at anvise et andet sted, hvor man kan få en grav, hvis man netop gerne vil ligge tæt på kirken?

En anden mulighed er, at man i provstiet eller i stiftet taler sammen om, hvilken kirkegård det vil være mest oplagt at lave sådan et afsnit på. Er man kirke i et provsti, hvor

der er flere migrantgrupper, der har bosat sig, kan det være en mulighed, at man fordeler disse afsnit imellem sig. Igen ikke med tanke om, at man skal vælge en grav netop her, men at muligheden findes.

Muslimske grave i Nykøbing Falster

På Nordre kirkegård i Nykøbing Falster har man – som en række andre steder – lavet en særlig afdeling for muslimer. Udover at have skabt dette særlige afsnit, har man også udarbejdet en procedure for muslimske begravelser. På en enkelt side og i en meget enkel punktform beskriver kirkegården, hvordan det kan lade sig gøre at blive begravet efter muslimske traditioner og skikke. Her er det fx beskrevet, hvordan man på kirkegården er bevidst om og gerne tager højde for, at en muslimsk begravelse helst skal finde sted efter middagsbønnen. Det er også beskrevet, hvordan det kan lade sig gøre at åbne kisten en sidste gang for efter muslimsk skik at lægge afdøde på højre side. Og at man fra kir-

Går man en tur på så godt som en hvilken som helst kirkegård, vil man hurtigt få et godt indtryk af, hvor mangfoldige vi som danskere er.

kegårdens side sørger for, at der er rigeligt med jord i jordpåkastelseskassen, så alle, der ønsker det, kan kaste en håndfuld jord på kisten. Med denne procedure kan alle føle sig trygge i, hvordan begravelsen kommer til at forløbe. Det gælder både de pårørende, bedemanden og kirkegårdspersonalet.

Hvad med helheden?

Hvad sker der med helheden på kirkegården, når man på den måde laver forskellige afsnit? Når det ikke kun er størrelsen på gravstedet, med eller uden hæk og beplantningen, der varierer? Den udfordring har de også arbejdet med på Vestre Kirkegård. Her har man valgt den løsning, hvor det ikke er de enkelte grave, der tilsammen skal skabe helheden, men at det derimod er selve anlægget, der skaber de store linjer på kirkegården. Helt konkret betyder det, at man med brede centrale stier, høje alléer og større planteområder skaber blikfanget og helheden. Som det fx kan ses ved det store stjernevejs-projekt, hvor det gamle Vestre Kapel er omdannet til en pavillon, og hvor de 4 veje ind til kapellet åbnes med hver sin 9 meter høje stålportal. Ved at lade det være anlægget, der skaber helheden, kan man faktisk gå længe på kirkegården, før man opdager, at gravene ikke er helt ens. •